

VIII JORNADA DEL GRENFIG, 2020. “Gestió del VIH en temps de la COVID-19”

CONCLUSIONS

El lema d'ONUSIDA 2020: *“Solidaridad mundial y responsabilidad compartida”*

El dia 25 de novembre els/les membres del Grup GRENFIG de l'Escola Superior d'Infermeria del Mar, - ESIMAR-, centre universitari adscrit a la UPF, vàrem celebrar la nostra jornada humanística anual, amb l'objectiu de conèixer l'impacte de la COVID-19 en la vida quotidiana de les persones que viuen amb el VIH (PVVIH). El grup va considerar que la confluència de les dues pandèmies podria ser d'interès per a tothom. Vàrem comptar amb la participació de 244 persones inscrites.

Per les exigències de la pandèmia COVID, per primera vegada el format de la Jornada va ser virtual. El format reduït d'aquesta VIII edició, es va iniciar amb la presentació de la sra. Rosa de Dios, membre del grup Grenfic, i la inauguració de la Jornada per part de la directora de l'ESIMar, dra. Esther Insa.

Posteriorment, es va iniciar la Taula rodona, moderada pel professor Rafael Clua, membre del Grenfic, en la que varen participar el sr. Agustín Marcos, infermer de pràctica avançada (IPA) en malalties infeccioses a l'Hospital del Mar; el sr. Antonio Gata, psicòleg clínic, responsable del Programa d'atenció i seguiment a ChemSex, a BCN Checkpoint; el sr. Antoni Llord, antropòleg i coordinador de l'Àrea d'Intervenció de Salut comunitària del Servei d'Addiccions de l'Hospital Sant Joan de Reus, i el sr. Sebastià Guillemat de l'Associació de Reus Som útils (ARSU). Finalment, la sra. Lourdes Mestres, membre del Grenfic, va realitzar les Conclusions i la Clausura de la Jornada.

Entre les aportacions del sr. Agustín Marcos, que ens va parlar de “la Atención hospitalaria de PLHIV en tiempos de Covid”, destacar la cruesa de les xifres en relació a la infecció per vih, amb 1'7 milions de noves infeccions durant el 2019, i el fracàs en la consecució dels objectius d'ONUSIDA pel 2020 del projecte 90+90+90. Va explicar que la nova pandèmia COVID-19 havia impactat negativament en la resposta socio-sanitària a les persones viuen amb el vih-sida. A partir de les incerteses inicials, ens explica el sr. Marcos que tant dels professionals com dels afectats, van haver d'incorporar canvis adaptatius amb l'objectiu clar de garantir la continuïtat de l'assistència a totes les persones ateses, per tal d'evitar altres infeccions, i mantenir el suport i acompanyament que necessiten. Ens va parlar també de la necessitat de gestionar els recursos disponibles i de l'interès de l'equip per la individualització dels cuidatges, per tal de contribuir a preservar la qualitat de vida de les persones afectades. Van considerar necessari fer una cerca activa d'usuaris, establint noves sinèrgies amb altres serveis de l'hospital, serveis socials, albergs,... Tanmateix, van ser necessàries grans dosis d'imaginació i il·lusió, per implementar nous criatges, algoritmes i estratègies de triatge, potenciar l'assistència telefònica, els SMS,... i aconseguir reptes com la dispensació de fàrmacs ARV a domicili i en farmàcies de barri, que s'havien descartat fins a les hores.

El sr. Gata, ens va parlar de les especificitats del centre comunitari sanitari per al que treballa, i la importància del treball “entre iguals”. Ens explicà la necessitat de que la covid i el seu abordatge, no aturessin els serveis que es dispensen (diagnòstic ràpid, PreP, couseilling,...) als usuaris i als usuaris potencials del Centre. Va destacar com estant detectant com el confinament està alterant les pràctiques relacionals, així com els comportaments addictius, produint un contagi social amb gran afectació social, amb més problemàtiques laborals, l'increment de l'ansietat i l'estrès, les crisis de parella, les agressions,... i també un increment en els consums, en persones poli-consumidores, amb els riscos que això implica. Destaca també com aquesta crisi pandèmica ha suposat també noves oportunitats per canviar/incorporar altres sistemes d'atenció. Ens parla de la tele-medicina i tele-teràpia, com a eines eficaces de suport, consulta i acompanyament, i el sistema de distribució de fàrmacs a domicili per facilitar l'adhesió terapèutica imprescindible.

Per altra banda, el sr. Lloret des d'una perspectiva social, va explicar que la COVID-19 ha propiciat un canvi de paradigma cultural i social, també en l'àmbit assistencial, on els rols i les relacions de la ciutadania i els professionals de la salut, s'han modificat. També, va evidenciar que el sistema sanitari basat en la malaltia i no en la Promoció de la salut i la salut comunitària, havia propiciat la mala preparació i desconcert, a l'inici de la pandèmia. Va analitzar com la covid està provocant la ruptura de la dinàmica relacional entre les persones vulnerabilitzades: consumidores de drogues, les que viuen el carrer o les que pateixen infeccions com el Vih o l'hepatitis, ... i els serveis d'atenció socio-sanitària habitual, generant espais de noves violències que incideixen d'una forma molt desigual, segons la classe social. Ens va explicar com la manca de preparació inicial de serveis i ciutadania, va donar lloc a una "pandèmia psicològica", que va posar de relleu les pors, els dubtes, les angoixes,... de manera similar a les que pateixen les persones infectades pel VIH, "igualant-nos", i permeten millorar la comprensió del fenomen, de tal manera que pugui transformar-se en una oportunitat per reduir els prejudicis i l'estigma que tant freqüentment pateixen les PVVIH.

Finalment, el sr- Guillemat ens va testimoniar com el confinament havia repercutit directament amb les persones amb greu problemàtica social. Ens va parlar de refús i de resiliència, de la importància de l'associacionisme, i de la necessitat de la participació activa i inclusiva de les xarxes socials en les decisions de salut. Es va reivindicar com agent actiu des de l'associació on pertany, amb un rol de mediador i agent de salut, treballant al carrer per tal d'aproximar les mesures preventives higiènic-sanitaris a persones i barris "on no vol anar ningú". En fa fer reflexionar sobre la visibilització i les oportunitats, en un societat justa i inclusiva.

Com a denominador comú, concloure que tot i no disposar d'evidències suficients, es pot considerar que la COVID no està afectant particularment a les persones infectades pel vih. No es consideren més susceptibles a la nova pandèmia. Tampoc han aparegut més complicacions en aquelles persones que tenen una càrrega viral indetectable, són adherents al tractament ARV i es mantenen ab CD4 200 cèl.lules/mm3. Cal recordar però, que encara existeixen 12 milions de persones al món que NO tenen accés als fàrmacs antiretrovirals.

Finalment, per tancar la Jornada la professora Lourdes Mestres, va destacar alguns aspectes de l'ONUSIDA 2020, dient que la COVID ha posat de manifest que la salut s'interrelaciona d'una forma clara i directa amb altres problemes fonamentals existents al món, com són les greus desigualtats socio-econòmiques, de gènere, d'ètnia, d'origen,... a més del respecte pels drets humans, i els interessos geo-estratègics i de creixement econòmic. Aquesta situació provoca una significativa desigualtat en l'accés a la salut, que es tradueix en una morbi-mortalitat molt més elevada en els entorns pobres.

Amb les paraules de Winnie Byanyime, directora executiva d'ONUSIDA 2020, va agrair la participació a tots/es les assistents i va concloure la Jornada emplaçant-los a la novena edició l'any vinent.

<p><i>"Únicamente la solidaridad mundial y la responsabilidad compartida, nos ayudaran a erradicar la COVID-19, acabar con la epidemia del sida, y garantizar el derecho a la salud para todos"</i></p>

Lourdes Mestres i Camps.
Grup Grenfic-vih.
26 de novembre 2020.